

קוֹנְטֵרַס

עוֹשֶׂה צְדָקוֹת

יִגְלֶה נִרְאוֹת נִפְלְאוֹת מִמַּעַלְת מַצּוֹת צְדָקָה, וְאֲשֶׁרִי
מִי שְׁזוֹכָה לְהַחֲזִיק עֲנִיִּים הַגּוֹנִים, וְיִזְהַר מְאֹד
מִעֲנִיִּים שְׂאִינָם הַגּוֹנִים, וְעֲנִיִּים הַגּוֹנִים הֵם רַק
לוֹמְדֵי תוֹרָה וְיוֹשְׁבֵי אֹהֶל, הַמְּמִיתִים עַצְמָם
בְּאַהֲלָה שֶׁל תוֹרָה.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹרֵחַ הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בּוֹרְצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
רַבִּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹרֵחַ נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִיס לִיה
רַבִּי נַתָּן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלֵב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי
חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֵב
עִיה "ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב" א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁעֵנֵן הַצְדָקָה זֶה
לֹא רַק בְּכֶסֶף, אֲלָא אֶפְלוּ בְּדַבּוּר טוֹב
שְׂמֻדְבָּרִים אֶל זולתוּ מְחִיִּים וּמְחֻזְקִים
אוֹתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא בְּכֹל עוֹשֶׂה
צְדָקָה.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרי')

קוֹנְטֵרַס

עוֹשֶׂה צְדָקוֹת

.א

בְּנֵי הַיֶּקֶר! צְרִיף שְׂתַדַּע, שְׂמַעֲלֵת מְצוֹת
הַצְדָּקָה הִיא בְּלִי שְׁעוֹר, וְכָל הַתּוֹרָה וְכָל תְּקוּן
הָעוֹלָמוֹת תְּלוּי בָּזָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ
יִתְבָּרֵךְ, וְכָל כְּבוֹדוֹ נִתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַצְדָּקָה, שֶׁעַל
יָדָם נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשְּׂפָעַת הַנֶּעֱמָה הָעֲלִיוֹן, שֶׁהוּא
סוֹד עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, חֵיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ,
שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הוֹלָדָה, כִּי עֵקֶר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל
צְדִיקִים — מַעֲשִׂים טוֹבִים (עֵינֵי רִשְׁ"י בְּרֵאשִׁית ו' ט'),
וְנִתְגַּלָּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן שְׂקוּלָה
צְדָקָה כְּכֹל הַתּוֹרָה כְּלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ

הקדושים (בבא בתרא ט'), וצריך להרבות בצדקה מאד, ולבקש מהשם יתברך שיזכה לקיים מצות הצדקה פראוי, שיתן הצדקה בלב שלם למען שמו יתברך באמת, ושיזמן לו השם יתברך עניים הגונים לזכות בהם, פי עקר תקון הצדקה — שיתגדל כבודו יתברך על-ידי-זה, הינו שיתן צדקה בשביל דברים כאלו, שמתרבה על ידם כבודו יתברך בעולם, כגון: לתלמיד חכם אמת המחדש חדושי תורה אמתים, ומקרב רחוקים אליו יתברך, וכן בעבור תלמוד תורה שלומדים עם תינוקות של בית רבן, וכן לבתי פנסיות ולבתי מדרשות, על-כן צריך לכוון בצדקתו רק בשביל כבוד השם יתברך, ולא בשביל כבוד עצמו, חס ושלום, לא כמו שמצוי בכמה אנשים שנותנים צדקה רק למי שיש לו ממשלה וכבוד בעולם, ועל-כן הצדקה גם להם לכבוד, ועל עניים הגונים וכשרים העוסקים בתורה ועבודת השם יתברך באמת אינם משגיחים כלל, ומעלימים עיניהם מהם, נמצא, שהצדקה שנותנים היא רק בשביל כבוד עצמם, ואף-על-פי שבודאי גם בזאת הצדקה יש נקדות טובות, אבל על-ידי צדקה כזאת אין נעשה הפלי לקבל על ידה שפע

הַנֶּעַם הַעֲלִיזוֹן בְּשִׁלְמוֹת, וְעַל-כֵּן עָקַר תִּקְוֹן הַצְּדָקָה, שֶׁתְּהִיָּה בְּבַחֲיַנֵּת מִנְחָה שֶׁהוּא קָרִבָּן עָנִי, שֶׁנִּתְיַנְתּוּ מוֹעֲטוֹת, אֲךָ כְּוַנְתּוֹ הִיא רַק לְשָׁמַיִם בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ מִתְפָּאֵר בָּהּ, אֲלֵא כְּוַנְתּוֹ בְּקָרְבָּנוֹ שֶׁמִּקְרִיב רַק לְשָׁמַיִם לְבָד, כְּמוֹ-כֵן הָעֲשִׂיר, אֲף-עַל-פִּי שְׁנוֹתָן הִרְבֵּה לְצְדָקָה, חֲלִילָה לוֹ לְהִתְנַאֲוֹת בְּנִתְיַנֵּת הַצְּדָקָה, וּלְהִתְכַוֵּן בָּהּ לְכָבוֹד עֲצָמוֹ, אֲף-עַל-פִּי שֶׁיִּתֵּן לְצְדָקָה הוֹן רַב, אֲף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה בְּעֵינָיו כְּעָנִי, כִּי בְּאַמֶּת נִגְדוֹ יִתְבָּרֵךְ הַכֹּל עֲנִיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב מ"א): "מִי הִקְדִּימָנִי וְאַשְׁלֵם", כִּי הַכֹּל רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִי הַיְמִיִּים א' כט): "מִמֶּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נִתְּנוּ לָךְ", וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בָּעֵת שֶׁנִּתְּן הוֹן רַב לְנִדְבַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אָמַר (דְּבָרִי הַיְמִיִּים א' כב): "וְהִנֵּה בְּעֵינַי הַכִּינּוֹתַי" וְכוּ', כִּי הִחְשִׁיב אֶת כָּל נִתְיַנְתּוֹ לְעֵנִיּוֹת, וְצְדָקָה כְּזֹאת יִקְרָה מְאֹד, כִּי הִיא בְּחִינַת מְנַחַת עָנִי, שֶׁחֲבִיבָה מְאֹד, מִחֲמַת שֶׁכְּוַנְתּוֹ רַק לְשָׁמַיִם בְּלִי שׁוֹם הַתְּפָאֲרוֹת עֲצָמוֹ כָּלֵל, וְעַל-כֵּן נִקְרָאת צְדָקָה כְּזֹאת בְּשֵׁם "מְנַחָה", בְּחִינַת (מְלָאכִי ג'): "מְגִישֵׁי מְנַחָה בְּצְדָקָה", וּבְזֶה עוֹשֶׂה כָּלִי לְקַבֵּל בּוֹ הַשְּׁפָעַת הַנֶּעַם הַעֲלִיזוֹן הַשְּׂגַת רוּחָנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

ב.

בני היקר! צריך שתדע, שעקר העניות היא מחמת התגברות ימי הרע על ימי הטוב, שזה בחינת (משלי טו): "כל ימי עני רעים", כי זה העני נפל כבר כל-כך בדעתו, עד שנדמה לו כאלו אבד מנוס ותקוה ממנו, וכאלו לעולם לא יראה אור, והוא כל-כך שבור ונבזה ונמאס בדעתו, עד שמרים לו מאד החיים, כל ימי עני רעים, וימי רע מתגברים ומתפשטים עליו, ונדמה לו כאלו היום הזה אינו יומו כלל, ועל-כן מי שנותן צדקה לעני, שעל-ידי-זה הוא בחינת "צדיק חונן ונותן", הוא מכניע ומבטל ימי הרע מן העני, ונתגלה בחינת ימי הטוב, כי על-ידי שנותן לעני צדקה, הוא מגביה את דעת העני, ומתחיל להתבונן בחסדים והרחמים הגמורים של הקדוש-ברוך-הוא, ועל-ידי-זה ימצא את הטוב הגנוז שבכל יום, שזה בחינת בנין התורה, שמעלים אותיות התורה הקדושה, שהן בחינת ימי טוב, שהיו מלבשים ומכסים בתוך ימי הרע, עד שלא היו נפרים כלל, והצדיק עוסק לבטל ולהכניע הרע, ולהעלות ולגלות הטוב שמלבש גם שם, שעל-ידי-זה הוא

בונה התורה, בבחינת אותיות בולטות ומצטרפות, וזה התקון נעשה גם-כן על-ידי צדקה, כי צדקה היא גם-כן בבחינה זו, ועקר הצדקה היא לתן לעניים הגונים העוסקים בתורה, רק שהעניות מבטלת אותם ומבלבלת אותם, ועל-כן מי שתומך בהם ונותן להם צדקה, על-ידי-זה העניים ההגונים האלו יכולים לעסק בתורה, נמצא שנותן הצדקה, הוא מכניע ומבטל ימי הרע, ובונה את התורה שלומד העני על-ידי-זה, ועל-כן על-ידי-זה הוא בחינת הצדיק שעוסק גם-כן בזה, וזוכה למצא את הטוב הנעלם והגנוז שבכל יום ובכל דבר גשמי; אשרי לו!

ג.

בני היקר! צריך שתדע שעל-ידי צדקה שנותן העשיר לעני, על-ידי-זה נכללים העולמות עליון בתחתון ותחתון בעליון, כי העני הוא בחינת דרי מטה, בחינת שוכני עפר, בבחינת (שמואל א' ב'): "מקום מעפר דל", והעשיר שיש לו שפע הפרנסה שנמשך מהארת הרצון העליון, זה בחינת דרי מעלה, וכשהעשיר משפיע לעני מממונו, ובזה הוא

מחיה אותו ממש, זה בחינת "הקיצו ורננו שוכני עפר", כי העני שאין לו פרנסה, שנמשכת מהארת הרצון והארת הדעת, על-כן גם דעתו אינה בשלמות, בבחינת (נדרים מא.): אין עני אלא מן הדעת; כי הכל אחד, ולפעמים יכולה העניות להעבירו על דעת קונו, חס ושלום, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ערובין מא.): עניות מעברת על דעתו ועל דעת קונו; ועל-ידי שממשיכין לו שפע פרנסה, בזה מאירין עליו הארת הרצון, בחינת הארת הדעת, שזה בחינת "הקיצו ורננו שוכני עפר", כי מלא כל הארץ כבודו, שהוא בחינת הארת רצונו יתברך, כי רצונו של אדם זהו כבודו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, פאה א', א'), כי כמו שעקר התגלות כבודו ורצונו יתברך הוא דיקא בארץ הגשמית הזאת, כי כך רצונו, כמו-כן העני הוא סמוך ביותר אל השם יתברך מכל העולם כמובא, וכן העשיר שיש לו שפע עשירות וכל טוב, שכל זה נמשך מבחינת הארת הרצון, והיה ראוי באמת שיהיה מקרב מאוד להשם יתברך, אך מה שאנו רואים שעל-פירב הוא להפך, שעל-ידי העשירות האדם נתרחק מאוד

מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כָּל זֶה בָּא מִבְּחִינַת רַבּוּי אֹר, בְּחִינַת
 (בְּרֵאשִׁית כז): "וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת", שְׂאִינוּ יְכוּל
 לְקַבֵּל רַב טוֹב מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא
 נִפְגָּם וְנִתְרַחַק בְּיוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִחֲמַת רַבּוּי
 אֹר, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו הָאָרָה מֵהַלְמוּד
 שֶׁל דְּרֵי מַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת "אֵיהָ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ",
 בְּחִינַת "מָה חֲמִיתָ מֵהַ פִּשְׁפִּשְׁתָּ" וְכוּ', כְּדֵי שֶׁלֹּא
 יִזְיק לוֹ רַבּוּי הָאֹר, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה,
 כִּי עַל-יְדֵי שְׂמֻחָסֵר מְמוֹנָו בְּשִׁבִיל לִתֵּן צְדָקָה,
 עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה שְׂיֵהֶיָה נִמְשָׁךְ עָלָיו הָאֹר, בְּבְחִינַת
 מְדָה וְצִמְצוּם וְלֹא בְּבְחִינַת רַבּוּי, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל
 לְקַבֵּלוֹ, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁקְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה
 (שְׁמוֹת ל'): "הָעֶשִׂיר לֹא יִרְבֶּה" — זֶה בְּחִינַת
 הַלְמוּד שֶׁל דְּרֵי מַעְלָה, בְּחִינַת "אֵיהָ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ",
 כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזְיק לוֹ רַבּוּי הָאֹר, "וְהִדֵּל לֹא יִמְעִיט"
 — זֶה בְּחִינַת הַלְמוּד שֶׁל דְּרֵי מַטָּה, שְׂמֵאִירִין לוֹ,
 שְׁגָם בְּמְקוֹמוֹ אֵין שׁוּם מַעוּט וְחִסְרוֹן, חֵס וְשְׁלוּם,
 כִּי "מִלֹּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי
 צְדָקָה, שֶׁהִיא בְּבְחִינַת "זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים", נִמְצָא
 שֶׁהַצְּדָקָה הִיא בְּחִינַת הָאֶרֶת דְּרֵי מַעְלָה וְדְרֵי מַטָּה
 וְגַם בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה

נְכַלְלִים הָעֲנִי וְהָעָשִׂיר יַחַד, וְהָעֲנִי זוֹכֶה לְקַבֵּל
הָאֶרֶת הַדַּעַת וְהָרְצוֹן, עַל-יְדֵי שְׁפַע הַפְּרִנָּסָה
שֶׁהַשְּׁפִיעַ לוֹ הָעָשִׂיר, וְיֹתֵר מִמָּה שֶׁבַעַל הַבַּיִת
עוֹשֶׂה עִם הָעֲנִי, הָעֲנִי עוֹשֶׂה עִם הַבַּעַל הַבַּיִת, כִּי
עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נִתְקַן כָּל מָמוֹנוֹ, וְזוֹכֶה שְׂתִּתְגַּלֶּה
וְיֵאִיר הָאֶרֶת הָרְצוֹן שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ וּמַתְעַלֶּה בְּתוֹךְ
שְׁפַע הָעֲשִׂירוֹת שְׁלוֹ, כִּי לֹא כָּל אָדָם זוֹכֶה שְׂתִּתְגַּלֶּה
לוֹ בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרְצוֹן עַל-יְדֵי הַשְּׁפַע וְהַפְּרִנָּסָה
שְׁמֻקְבֵּל, וְלִפְעָמִים הוּא לְהַפְּךָ, חֵס וְשְׁלוֹם,
שְׁנֹתְרַחֵק עַל-יְדֵי-זֶה יוֹתֵר, חֵס וְשְׁלוֹם, עַל-כֵּן עָקֵר
הַתְּקוּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, וְהָעָקֵר שְׂתִּתֵּן הַצְּדָקָה בְּרְצוֹן
שְׁלֵם וּבְנִדְיַבַת לֵב, וְזֶה שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים טו): "וְלֹא
יִרַע לְבָבְךָ בְּתַתֶּךָ לוֹ, כִּי בְּגִלְלֵי הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ"
וְכוּ', בְּגִלְלֵי הַדְּבָר הַזֶּה דִּיקָא, הִינּוּ עַל-יְדֵי הָרְצוֹן
הַטּוֹב שֶׁלֹא יִרַע לְבָבוֹ וְכוּ' רַק יִתֵּן לוֹ בְּרְצוֹן טוֹב,
עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה שְׂיֵאִיר עָלָיו הָאֶרֶת הָרְצוֹן שְׁנֹמְשֵׁךְ
מִשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשְּׁפָעוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִבְרַכְךָ
ה' אֱלֹהֶיךָ.

ד.

בְּנֵי הַיָּקָר! צְרִיף שְׂתַדַּע, שְׂעַקֵר שְׁלֵמוֹת

הצדקה הוא על-ידי אמת, כי עקר מעלת הצדקה הוא מה שכוּפּה את יצרו ונותן ממונו לצדקה, כי בודאי השם יתברך יכול לפרנס את העניים, ומפני מה סבב כף שיהיו עניים ועשירים ועשירים יצטרכו לתן לעניים? אלא כדי לזכות על ידם את העשירים ולהצילם מגיהנום, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (זהר, ח"י שרה קכא.), ועקר מעלת הצדקה היא מה שהממון ביד העשיר, ויכול לטעות בעצמו שהממון הוא שלו, וכשמאמין בהשם יתברך שהעשר והכבוד מלפניו, וכופה את יצרו ונותן ממונו לצדקה יותר מטבעו, זה עקר שלמות הצדקה, ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים (בבא בתרא ט.): שקולה צדקה ככל התורה כלה, כי הממון והעשירות נמשכים מבחינת שמאל כידוע, ומבחינת שמאל, משם עקר שרש השתלשלות אחיזת השקר והרע והיצר הרע, שעל-ידי-זה עקר הבחירה, ועל-כן כל השקרים והרמאיות שכיחים בממון יותר פנראה בחוש, וכמו שכתוב (משלי כח): "על פת לחם יפשע גבר", כי הממון נמשך מבחינת שמאל, שמשם עקר אחיזת השקר והרמאיות, ועל-כן שם בממון עקר הבחירה ביותר,

וּכְמוֹ שֶׁאֲנוּ רוֹאִים, שֶׁרַב בְּנֵי-אָדָם מְאַבְדִּין אֶת
 יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם עַל-יְדֵי רְדִיפַת הַמָּמוֹן, וּכְמוֹ
 שֶׁצּוֹעֵק הַנָּבִיא (יִשְׁעִיָּה נו'): "אִישׁ לְבַצְעוֹ מִקְצֵהוּ",
 וְעַל-כֵּן זֶה שְׁלוֹקַח מְמוֹנוֹ, שֶׁשֵּׁם עֵקֶר אַחִיזַת הַשֶּׁקֶר
 שֶׁהוּא הַיֵּצֵר הָרַע, וְהוּא כּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ וְנוֹתֵן מְמוֹנוֹ
 לְצִדְקָה, בְּזֶה הוּא מְכַנִּיעַ בְּיוֹתֵר אֶת הָרַע, שֶׁהוּא
 הַשֶּׁקֶר, שֶׁאַחִיזְתוֹ מִשְׁמָאל, וְכוֹפֶה שְׁמָאל לְגַבֵּי
 יָמִין, שֶׁזֶּה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַקִּדְשָׁה, שֶׁרַק בְּשִׁבִיל זֶה
 נִבְרָא הָאָדָם כִּידוּעַ, וְעַל-כֵּן בּוֹדֵאֵי נַחֲשָׁב כְּאֵלוֹ קַיִם
 כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, כִּי זֶה כָּלֵל כָּל הַתּוֹרָה — לְהַכְנִיעַ
 הַשֶּׁקֶר וְלַגְלוֹת הָאֱמֶת, שֶׁזֶּה תְּלוּי בְּיוֹתֵר בְּמָמוֹן
 שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמָאל, אֲךָ צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה
 לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שִׁיזְכֶּה לְקַיִם מִצְוֹת צְדָקָה כְּרָאוּי,
 הֵינּוּ שִׁיזְכֶּה לַתֵּן צְדָקָתוֹ לְעֲנִיִּים הַגּוֹנִים, כִּי כְּשֵׁנוֹתֵן
 צְדָקָתוֹ לְעֲנִיִּים שְׂאִינָם מִהַגּוֹנִים, וּבְכַפֵּר לְאוֹתָם
 הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת, וּמְחַרְפִּים וְרוֹדְפִים אֶת אֲנָשֵׁי
 אֱמֶת, בּוֹדֵאֵי צְדָקָה כְּזוֹ לֹא דֵי שְׂאִינָם מִתְקַנִּים עַל
 יָדָהּ, אֲךָ גַם מְחַזְקִים עַל יָדָהּ הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר, אֲךָ
 הָעֵקֶר תְּלוּי בְּאֱמֶת שֶׁבִּלְב נּוֹתֵן הַצְּדָקָה, אִם אֵינוֹ
 מִתְכַּוֵּן בְּשִׁבִיל כְּבוֹד אוֹ פְּנִיָּה אַחֲרַת, חַס וְשָׁלוֹם,
 רַק כְּוֹנֵתוֹ רְצוּיָה לְשָׁמַיִם בְּאֱמֶת, וּמְכַל שֶׁכֵּן שֶׁהוּא

נזהר בנפשו מלחלק על הכשרים האמתיים, כי אם
 הוא בעצמו חולק, חס ושלום, על הצדיקים
 והכשרים, אזי ממילא ענשו שנכשל בצדקתו
 גם-כן בעניים שאינם מהגונים, כמו שאמרו חכמינו
 הקדושים (בבא קמא טז:): הכשילם בעניים שאינם
 מהגונים, אף אם הוא נזהר בנפשו מלחלק על-כל-
 פנים, ומכוון בצדקתו לשם שמים, אזי השם יתברך
 מרחם עליו, ומזכה אותו בעניים הגונים, ואזי
 מתקן על-ידי הצדקה הרבה, כי מכניע על-ידי-זה
 השקר לגבי האמת, שזה כלל כל התורה, ומחמת
 שעקר שלמות הצדקה היא אמת, על-כן הצדקה
 נחלקת בשלשה, שהיא בחינת אמת, שהיא
 משלשת: ראש, תוף, סוף, כי צריך לקשר עצמו
 מאד אל נקדת האמת, ולבקש מהשם יתברך מאד
 קדם שמחלק הצדקה הן שלו הן של אחרים,
 שיזכה לכוון האמת לאמתו, שלא יהיה נכשל
 בעניים שאינם הגונים, שלא יקלקל על-ידי צדקתו
 יותר, רק יזכה לתן לעניים הגונים העוסקים בתורה
 ובתפלה באמת, כי עקר שלמות ותקון הצדקה היא
 אמת, לתן לעובדי השם יתברך, לומדי תורה
 ומחדשים חדושים דאורייתא, אשר יש בכחם

לְהַחְזִיר אֶת כָּלֵל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

ה.

בְּנֵי הַיָּקָר! צְרִיף שְׁתַּדַּע, שְׁכָל הָעַנְיֹת וְחֶסְרוֹן
הַפְּרִנְסָה שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַעוֹט הַיָּרֵחַ,
בְּחִינַת גְּלוּת הַשְּׂכִינָה כְּבִיכּוֹל, וְעַל-כֵּן עַל-יַדֵּי
צְדָקָה שְׁמַמְלֵאִין לְעַנֵּי דֵי מַחְסוּרוֹ אֲשֶׁר יַחֲסֹר לוֹ,
עַל-יַדֵּי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת מְלוּי הַלְּבָנָה, וְעוֹלָה
הַשְּׂכִינָה כְּבִיכּוֹל מִהַגְּלוּת, וְאֲזִי מִתְּחַבְּרַת חֲכָמָה
תִּתְּאָה בְּחֲכָמָה עֲלָאָה וְשׁוֹפְעַת הַחֲכָמָה עֲלָאָה
בְּחֲכָמָה תִּתְּאָה שְׁפַע הַחֲכָמָה וְהַמְּחִין הַקְּדוּשִׁים,
וְעַל-כֵּן הַצְּדָקָה הִיא בְּחִינַת שְׁכָל וּמְחִין, בְּחִינַת
(תְּהִלִּים מֵא): "אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל", וְעַל-כֵּן
הַצְּדָקָה הִיא מִצְנָה גְּדוּלָה מְאֹד, וְשִׁקּוּלָה כְּכָל
הַתּוֹרָה כְּלָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּבֹא
בְּתָרָא ט), כִּי זֶה עֵקֶר כָּלֵל הַתּוֹרָה וְהַמְּצוּוֹת —
לְקַשֵּׁר חֲכָמָה תִּתְּאָה, הֵינּוּ הַחִיּוֹת וְהַחֲכָמָה
הַמְּלַבְּשִׁים בְּזֶה הָעוֹלָם, לְקַשֵּׁר אוֹתָם לְבְּחִינַת
חֲכָמָה עֲלָאָה, שְׁשֵׁם שְׂרֵשׁ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְזֶה
נַעֲשֶׂה עַל-יַדֵּי כָּל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,
שְׁמַלְבְּשׁוֹת בְּדַבָּרִים גְּשָׁמִיִּים מְזֵה הָעוֹלָם: צִיצִית

— מִחוּטֵי צֶמֶר, וּתְפִלִּין — מֵעוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה
שְׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא מִתְחַבֵּרַת חֲכָמָה תְּתָאָה בְּחֲכָמָה
עֲלָאָה, עַל-יְדֵי אֲתַעְרוּתָא דְלִתְתָא שֶׁל מַעֲשֵׂה
הַתְּחִינִים דִּיקָא שְׁזֵהוּ הָעֵקֶר, וְזֶה בְּחִינַת יְחִוּד
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיהּ, שְׁנַעֲשֵׂה עַל-יְדֵי כָּל
מִצְוֹת הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וְעֵקֶר זֶה הַיְחִוּד
וְהַתְּחִיבּוּת חֲכָמָה תְּתָאָה בְּחֲכָמָה עֲלָאָה בְּשִׁלְמוֹת
גְּמוּרָה, נַעֲשֵׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה, כִּי צְדָקָה הִיא בְּחִינָה
זוֹ מִמַּשׁ, שְׁמֵרִים וּמְחִיָּה אֶת הָעֲנִי, שֶׁהוּא מִבְּחִינַת
חֶסֶד וּמַעוּט הַיֵּרֶחַ, בְּחִינַת גְּלוּת הַשְּׂכִינָה כְּבִיכּוֹל,
וְכִשְׁהוּא מְמַלֵּא חֶסֶד וְחֶסֶד, זֶה בְּחִינַת מְלוּי הַלְּבָנָה
וְעֲלִיַת הַשְּׂכִינָה מִהַגְּלוּת, וּמִתְחַבֵּרַת עִם הַחֲכָמָה
עֲלָאָה, וּמְקַבֵּלַת מַשָּׁם שֶׁפַּע חֲכָמָה וּמַחִין גְּדוֹלִים,
וְכַדִּין כָּל נְהִירוֹ וְכָל שְׁלִימוֹ אֲשֶׁתַּפַּח וְכַדִּין "וַתִּרְבַּ
חֲכָמַת שְׁלֵמָה" דְּאֲתַרְבִּיאַת סִיְהָרָא וְנִמְתַּקִּין כָּל
הַדִּינִין וְנִתְבַּטְּלִין לְגַמְרֵי, וְנִמְשַׁכִּין חֲסָדִים גְּדוֹלִים
עַל-יְדֵי בְּחִינַת צְדָקָה וְחֶסֶד, וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה
נִקְרָאת בְּשֵׁם צְדָקָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים ו'):
"וְצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ", כִּי זֶה כָּלֵל הַתּוֹרָה — לְחַבֵּר
חֲכָמָה תְּתָאָה בְּחֲכָמָה עֲלָאָה, שְׁזֵה בְּחִינַת צְדָקָה,
בְּחִינַת נוֹתֵן וּמַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, שְׁזֵה בְּעֶצְמוֹ סוּד

חֲכָמָה עֲלָא וְחֲכָמָה תַּתָּא, שְׂבֹזָה סוּבָב כָּל ל כָּל
 הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת — לְחַבֵּר רוֹחֲנִיּוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת
 חֲכָמָה עֲלָא בְּחֲכָמָה תַּתָּא, וְזֶה כָּל עֲנִין הַצְּדָקָה
 שֶׁהַעֲשִׂיר מִשְׁפִּיעַ לְהַעֲנִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲכָמָה
 תַּתָּא, וְזֶה יְחוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּיה.

ו.

בְּנֵי הַיָּקָר! צְרִיף שְׂתַדַּע, שְׂבֹדָאֵי הַקְּדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב עֲנִיִּים, וּבְיָדוֹ לְפָרְנִס בְּעַצְמוֹ גַּם
 אֶת הַעֲנִי, אֵף מַחֲמַת שְׁעָקָר תִּקּוּן מְלוּי הַלְּבָנָה
 מִפְּגִימַתָּה וְעֲלִית הַשְּׂכִינָה מִגְּלוּתָה, (שְׁמִשָּׁם
 נִמְשָׁכִים כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת וְהַעֲנִיּוֹת), זֶה תְּלוּי בְּיַדֵּינוּ
 דִּיקָא, בְּבְחִינַת (בְּרִכּוֹת לֵג): הַכֹּל בְּיַדֵּי שָׁמַיִם חוּץ
 מִיִּרְאֵת שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלָכוּת חֲכָמָה תַּתָּא
 בְּחִינַת לְבָנָה, שֶׁתִּקּוּן זֶה לְהַעֲלוֹת הַשְּׂכִינָה מִגְּלוּתָה,
 וְלִמְלֵא בְּשִׁלְמוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, זֶה תְּלוּי
 בְּהַתְּעוֹרְרוֹת הַתַּחְתּוֹנִים עַל-יַדֵּי אֲתַעְרוּתָא דְּלַתַּתָּא
 דִּיקָא, וְעַל-כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִזְהִיר מְאֹד אֶת יִשְׂרָאֵל
 לְתַן צְדָקָה, וְלָרַחֵם עַל הַעֲנִי, שֶׁעֲנִיּוֹתוֹ נִמְשָׁכַת
 מִבְּחִינַת מַעוּט הַיָּרַח, כִּדִּי שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה הָאֲתַעְרוּתָא
 דְּלַתַּתָּא שֶׁל מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה, תַּעֲלֶה הַשְּׂכִינָה

מהגלות, ותתמלא פגימת הלבנה, שתקוץ זה הוא כביכול אין בידו יתברך, רק הדבר תלוי בדינו בהתעוררות התחוננים דיקא, וזה בחינת (משלי ט): "מלוה ה' חונן דל"; כי הנותן צדקה לעני, הרי הוא כמלוה להשם יתברך, וכאלו עושה חסד עמו יתברך, ועל-כן הצדקה על פדיון שבויים היא גדולה מכל הצדקות, כמבאר ב"שלחן ערוך", כי באמת כל הצדקות הן בבחינת פדיון שבויים, כי מעלה על-ידי-זה כמה נצוצות הקדושות מן השבי והגלות, וכביכול מעלה את השכינה מהגלות על ידי-זה, בפרט על-ידי פדיון שבויים ממש, כי כשאחד מישראל שבו, זה בחינת גלות השכינה ממש, ועל-ידי צדקה זו שפודה את השבוי, על-ידי-זה מעלה ביותר השכינה מהגלות והשביה, שזהו עקר בחינת צדקה, וזו המעלה כשאחד מנדב צדקה להדפסת ספרים קדושים, המגלים את אמתת מציאותו יתברך, ונתפשטים בעולם, ועל-ידי-זה נתעוררות נשמות ישראל בתשובה, וחוזרות אליו יתברך, שזה בעצמו סוד פדיון שבויים, שפודים שבויים, שהן נשמות ישראל, שהיו שבויים ביד יצרן, ומחזירים אותן אליו יתברך ועל-כן צדקה זו

עולה על כל הצדקות, בבחינת (תהלים קיט):
 "צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת", איזו צדקה
 נשארת לעולם? כשנותנים צדקה בעבור הדפסת
 תורת אמת מהצדיק האמת, אשר יכול להחזיר את
 כל העולם כלו בתשובה שלמה; אשרי מי שיודע
 איך לתן צדקה!

ז.

בני היקר! צריך שתדע, ששפע הטובה מאת
 השם יתברך יורד תמיד הן שפע עשירות או בנים
 וכיוצא, כל ההשפעות של כל טוב נשפעות תמיד
 מאת השם יתברך, אך המניעה היא מחמת גשמיות
 החומר, שעל-ידי-זה נעשה צל נגד אור ההשפעה,
 הינו שהאדם מחמת גשמיותו, עושה צל, ומונע
 ממנו אור ההשפעה, ומחמת זה נתעכבת ההשפעה
 לפעמים, ומזה נמשכת כל בחינת העניות וחסרון
 השפע, וזה בחינת מצות הצדקה לתן לעניים, כי
 על-ידי הצדקה הוא מעביר ומסלק הצל שמונע את
 ההשפעה, שעל-ידי-זה באה עניות העני, ומאחר
 שעל-ידי הצדקה שלו מבטל עניות העני, וממשיך
 גם לו השפעה, ממילא מעביר הצל שמונע ממנו

אור ההשפעה, ועל-ידי-זה נתגלה אור הפנים של
 השם יתברך כביכול, בבחינת (תהלים יז): "אני
 בצדק אחזה פניך", וכתוב (מלאכי ג'): "וזרח לכם
 יראי שמי שמש צדקה וגו', כי מאחר שמעביר
 הצל, ממילא מאיר וזרח השמש הרוחני כביכול,
 ונתגלה אור פניו יתברך, ועל-כן הצדקה מכפרת
 עוונות, בבחינת (דניאל ד'): "וחטיו בצדקה פרק",
 כי עקר פגם החטא הוא, שעל ידו נעשה מסך
 המבדיל בבחינת צל, שמונע אור השם יתברך,
 ומסתיר אור פניו מאתנו, חס ושלום, כפי בבחינת
 החטא כמו-כן נעשה הצל לכסות ולהסתיר אורו
 יתברך, שנעשה מהחטא, חס ושלום, ועל-כן
 על-ידי הצדקה שעל-ידי-זה מעביר ומסלק בבחינת
 הצל, על-ידי-זה נמחלין כל הפגמים והעוונות,
 שהם בבחינת צל והסתרת פנים, חס ושלום, ועל-כן
 שקולה צדקה ככל התורה כלה (בבא בתרא ט.), כי
 זה עקר כלל כל התורה, כדי לגלות אור כבודו
 יתברך, כי על-ידי כל המצוות, מסלקין המסך
 המבדיל, דהינו בבחינת הצל, וממשיכין ומגלין אור
 כבודו יתברך, בבחינת "מלא כל הארץ כבודו",
 וביותר נעשה תקון זה על-ידי צדקה, כי בזה

שְׁנוֹתַי לְעֵנִי צְדָקָה, מְגַלָּה אֶת אֹרֵה הַהִשְׁגָּחָה, אֲשֶׁר
 הוּא מְאַמֵּין, שֶׁבְּיָדוֹ הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב, וְאֵין מִה לְדַאֵג
 עַל פְּרֻנְסָה, מֵאַחַר שֶׁמְדַבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ יְתִבְרֵךְ.

ח.

בְּנֵי הַיֶּקָר! צְרִיף שְׁתַּדַּע, שֶׁצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד
 מִהַשָּׁם יְתִבְרֵךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לְהַנְצִיל, שֶׁלֹּא תִגִּיעַ הַצְדָקָה
 שְׁלוֹ לְעֵנִי שְׁאִינָם מְהֻנְנִים, שֶׁהֵם מְבַחֲיֵנֵת הַזְקֵנִים
 הַפְּגוּמִים, שְׁאִינָם מוֹסִיפִים קְדוּשָׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם
 וְהַתְקַדְּשׁוֹת בְּעִבּוּדָתוֹ יְתִבְרֵךְ בְּכָל יוֹם, רַק הֵם
 מִסְטֵרָא דְמֶלֶךְ זָקֵן וְכֹסִיל, שֶׁרוֹצֶה לְהַפִּיל זְקֵנָה
 וְתִשׁוֹת כַּח עַל כָּל אֶחָד, כְּאֵלוֹ הוּא כְּבָר גְּזָקֵן
 בְּמַעֲשָׂיו, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁתַּנּוֹת לְטוֹבָה עוֹד, כִּי הֵם
 זְקֵנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁדוֹחֲפִים אֶת עֲצָמָם תָּמִיד לְהִיּוֹת
 בְּרֹאשׁ, וּבְאַמֶּת אֵין בָּהֶם שׁוֹם שְׁלֵמוֹת כָּלֵל, רַק
 הִרְבוּ לֶאֱכֹל בָּשָׂר וּלְחֹם כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, וּמְלֵאִים
 תְּאוֹת וּמְדוֹת מִשְׁחָתוֹת, וּבְנֵי הַנְּעוּרִים חוֹשְׁבִים,
 אֲשֶׁר כָּל מֵה שְׁאוּמְרִים הַזְקֵנִים זֶה קְדוּשָׁה, וּבְאַמֶּת
 הֵם סֶתֶם זְקֵנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ, שְׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוֹת (עֵין
 לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ד'), וּלְבִסוּף גּוֹרְמִים
 יְאוּשׁ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, לְבְנֵי הַנְּעוּרִים, וּמְזֻקְנִים כְּאֵלוֹ

יונק מצח הנחש, שרש חכמת הטבע, ועל-ידי-זה
 מתגברת ומתפשטת חכמת הטבע בעולם, וכופרין,
 חס ושלום, באמונת הרצון — שהכל מתנהג רק
 ברצונו יתברך, ועקר הכנעת מצח הנחש הוא רק
 על-ידי צדקה, אבל כשנותנין הצדקה לזקנים
 כאלו, חס ושלום, על-ידי-זה מתגבר, חס ושלום,
 מצח הנחש ביותר, ועל-ידי-זה נמשך, חס ושלום,
 רגז וחרון אף בעולם, רחמנא לצלן, על-כן צריכין
 לבקש מאד מהשם יתברך, שיזכה שתגיע הצדקה
 שלו לזקנים דקדושה, שהם ממשיכין הזקנה
 דקדושה על ישראל, שהוא — לבלי להיות נזקן
 במעשיו כלל, רק להתחדש בכל פעם בעבודת
 השם בנפש ממש, ולהוסיף קדושה ודעת בכל יום,
 ועל-ידי צדקה כזו נכנע מצח הנחש, ומאיר
 ומתגלה בחינת מצח הרצון, ונתגלה שהכל מתנהג
 רק ברצונו יתברך לבד, ונמתקין ונתבטלין כל
 הדינים והרגז, ונמשכים רחמים וחסדים גדולים
 בעולם, ועל-כן אשרי מי שתומך בעובדי השם
 יתברך הלומדים תורה לשמה, ומתחדשים בכל יום
 ובכל שעה, שעל-ידי-זה ממשיכים את הארת
 הרצון בעולם, ונתגלית על ידם אמתת מציאותו

יִתְבַּרֵךְ, וְאִיךָ שְׂאִין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵךְ
כָּלֵל.

ט.

בְּנֵי הַיָּקָר! צְרִיף שְׁתַּדַּע שְׁעַקֵּר הַתְּעוֹרְרוֹת
הַשֹּׁפֵעַ לְמַעְלָה עַד שְׂיִרֵד מִמְדֻרְגָה לְמְדֻרְגָה עַד
לְמִטָּה, עֲקְרוּ נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, שְׂכַשֵּׁם שְׂבִנֵי-
אָדָם מְרַחֲמִים זֶה עַל זֶה, וּמְשַׁפִּיעַ אֶחָד לַחֲבֵרוֹ
וְנוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, כְּמוֹ-כֵן מִתְּעוֹרֵר הַשֹּׁפֵעַ לְמַעְלָה,
וּמְשַׁפִּיעִים גַּם לְמַעְלָה כָּל הַמְדֻרְגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת וְכָל
צָבָא מַעְלָה מִזֶּה לְזֶה עַד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְעַל-כֵּן
צְרִיכִים לָתֵן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה
הַשְּׁלֵמָה שֶׁהִיא בְּבַחֲיַנֵּת דְּבַר ה', הִיא הַשְּׂרֵשׁ הָעֲלִיּוֹן
שֶׁל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֵה לְהַתְּפַלֵּל בְּאַמֶּת
אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה מְקַרֵב אֶת הָעוֹלָם אֶחָד אֶל
אֶחָד, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה יַחֲוֵד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת עַל יָדוֹ,
וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לָתֵן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּדִי
שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׁפָּעוֹת
לְמִטָּה, וּגְמִילוֹת חֶסֶד גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סְפָה מֵט:), כִּי עַל יָדָהּ
מְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר הַשֹּׁפֵעַ שְׂיִרֵד מִדְּרָגָה לְדְרָגָה עַד

למטה, כי המשכת השפע מה שכל צבא מעלה מקבלים זה מזה וזה מזה עד השרש העליון, הכל נקרא בשם הלוואה, בבחינת: "כל כוכביא לוין דא מן דא"; ועל-כן על-ידי הלוואה שמלווה לחברו בגמילות חסד, מעורר גם למעלה, שגם כל צבא מעלה יהיו מלוין זה לזה, וכל אחד ישפיע לחברו, עד שירד השפע גם למטה לזה העולם, ועל-ידי-זה הוא נעשה בבחינת המלווה הגדול שהוא בחינת הבעל תפלה האמתי, שזוכה לתפלה שלמה, שהיא בחינת דבר השם שהוא שרש הכל, כי משם לוין ומקבלין השפעתם כל צבא מעלה ומטה.

י.

בני היקר! צריך שתדע, שגדל מעלת הצדקה שהזהירה התורה הקדושה עליה כמה פעמים, אין לתאר ולשער מעלתה בשמים, כי צריכין לתן לעניים חלקם שיש להם בשפע שלו, כי בודאי גם לזה העני והאביון יש צנור של שפע, ואם היה העולם מתנהג כראוי, לא היה שום אביון בעולם, כי היתה יורדת לכל אחד השפעתו משכל הכולל (ששם שרש כל ההשפעות כלם), דרך הצנור

וְהַכְּלִי שֶׁלוֹ, וּכְמוֹ שֶׁיְהִי לְעֵתִיד בְּאַמֶּת, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (דְּבָרִים טו): "אִפֹּס כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיוֹן", כִּי כְּשִׁישְׂרָאֵל מְקִימִין הַתּוֹרָה, אִזּוֹ הֵם נִכְלָלִין בְּשֶׁכֶל הַכּוֹלֵל, וְנִמְשָׁךְ הַשְּׁפַע רַק לָהֶם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַצְּנוּר שֶׁלוֹ, כִּי בְּיָדָיו יֵשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּלֵי וְצְנוּר לְקַבֵּל רַב הַשְּׁפַע, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שִׁיּוּצָא מִשֶּׁכֶל הַכּוֹלֵל בְּבַחֲיַנַּת אוֹרֵיתָא מִחֻכְמָה עֲלָאָה נִפְקַת, אֲבָל עֵקֶר הָעֲנִיּוֹת הִיא רַק עַל-יְדֵי שְׁפּוּגָמִין בַּתּוֹרָה, וְהָעֵקֶר עַל-יְדֵי פָגַם אֲמוּנַת חֻכְמִים, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַרְבְּבוּ וְנִתְבַּלְּבוּ הַצְּנוּרוֹת, עַד שֶׁרַב הַשְּׁפַע יוֹרֵד לְגוֹיִים וְלְרִשְׁעִים, וּמַעַט הַשְּׁפַע הַבָּא לְיִשְׂרָאֵל, אֵינוֹ יוֹרֵד כְּסֻדָּר, עַד שֶׁהַשְּׁפַע שֶׁל זֶה הוּא לְפַעֲמִים אֶצֶל זֶה, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לְזֶה עֲשִׂירוֹת גְּדוֹלָה, וְזֶה עָנִי וְאֲבִיוֹן, וּבְאַמֶּת בְּשִׂרְשׁוֹ עֲשִׂירוֹת שֶׁל זֶה רַבָּה מִחֵלֶק הָעֲנִיִּים, רַק עַל-יְדֵי פָגַם אֲמוּנַת חֻכְמִים נִתְבַּלְּבַל הַסֻּדָּר, וְיֹרֵד הַשְּׁפַע לְזֶה, כְּמוֹ שֶׁבְּעֵקֶר כָּלֵל הַשְּׁפַע כָּלוּ, הוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְעַכְשָׁיו, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, רַב הַשְּׁפַע אֶצֶל הַגּוֹיִם, נִמְצָא שֶׁהַגּוֹיִם אוֹכְלִין הַשְּׁפַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ שְׁכַתּוֹב (דְּבָרִים כח): "פְּרִי אֲדַמְתְּךָ וְכֹל יִגִיעֶךָ יֹאכַל עִם אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ", הַשֵּׁם

יתברך ירחם עלינו מעתה, כמו־כן בין ישראל
 בעצמן, העשירים אוכלים חלק העניים, ועל־כן
 הזהירה התורה מאד להחזיר ולתת להעני חלקו
 בטוב לבב ובשמחה ובסבר פנים יפות, כמו
 שכתוב (דברים טו): "ולא ירע לבבך בתתך לו, כי
 בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך", כי באמת הוא
 לטובה גדולה לעשיר שמרבה בצדקה, ומחזיר
 לעני חלקו, כי אז כפי מה שמקיים מצות צדקה,
 הוא חוזר ופותח הצנורות של השפע, שיהיה
 נמשך בהם השפע כסדר, בפרט כשזוכה לתן
 צדקה בשופי גדול לתלמידי חכמים העוסקים בתורה
 באמת, שזה עקר אמונת חכמים — כשמאמין
 בהם כל־כף, עד שמפזר ממונו בשביל להחזיק
 אותם ולהתקרב אליהם, ועל־ידי אמונת חכמים
 חוזרין הצנורות לילך כסדר, ואז יורד השפע
 בשופי גדול לכל אחד ואחד, כי אפלו העשיר
 שמקבל עתה רב שפע, אבל כשהוא שלא כסדר
 מחמת בלבול הצנורות, אזי לא תתקיים אצלו זמן
 רב השפעתו, וגם על־פירב יש עכובים הרבה,
 מחמת שאין השפע יורד כסדר, אבל כשנותן צדקה
 בבחינת "פתוח תפתח את ידך", על־ידי־זה

נפתחין הצנורות ויורד השפע בברכה גדולה כסדר
 בלי עכוב, וזה כי בגלל הדבר הזה יברכה וכו',
 ועל-כן כשנכנס הפהן הגדול ביום כפור לפני
 ולפנים, ששם אבן השתיה, ושם עקר הארת חכמה
 עלאה שכל הכולל, שהוא שרש כל צנורות השפע
 כלם, התפלל שם: שלא יצטרכו עמך ישראל זה
 לזה וכו', הינו שלא יתערבבו הצנורות, חס ושלום,
 על-ידי פגם אמונת חכמים, וכן התפלל: שלא
 תפיל אשה פרי בטנה, ושלא יעדי עביד שולטן
 מדבית יהודה, והכל בחינה אחת, הינו שאחד לא
 יצטרף לשני כלל, רק כל אחד יזכה לצנור שלו,
 שדרך שם יקבל את השפעתו; אשרי מי שזוכה
 לשוב בתשובה אמתית אליו יתברך, ועל-ידי-זה
 ישפע עליו שפע דרך הצנור שלו, ולא יצטרף
 להגיע אל זלתו; אשרי לו בזה ואשרי לו בבא!

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!